

TUOMAREIDEN JATKOKOULUTUS 2020

TUOMARIN TOIMINTA PALVELUSKOIRAKOKEISSA

KOESÄÄNTÖ JA OHJEET

- Kokeesta vastaava tuomari (ylituomari) valvoo, että kaikissa Suomessa järjestettävissä kokeissa (myös PEKO- IGP- ja MR -kokeet) noudatetaan Palveluskoirakokeiden sääntöä ja koeohjetta.
- Kansainvälisiin koeohjeisiin on erikseen merkitty kohdat, joissa Suomessa noudatettavat säännöt ja ohjeet poikkeavat kansainvälisistä ohjeista.

Koesääntö / ehdotus positiivisesta näkökulmasta

- Perusteet

- Koira on ihmisen kumppani
- Koirien hyvinvointi
 - Oikeudenmukainen, lajityyppinen ja väkivallaton kohtelu
 - Huolenpito (ravinto, vesi, liikunta ja terveys)
 - Käyttökoiran ominaisuuksien mukaista toimintaa (oppiminen, liikunta ja muut ominaisuudet)
 - Riittävä koulutus ja kokemus ympäristöstä
- Harmonia ihmisen ja koiran välillä
 - Koiran pystyttävä suoriutumaan
 - Koirauheilun tulee perustua koiran taipumuksiin, suorituskyykyyn ja innokkuuteen
 - Koulutuksen perusteena moderni tieto koiran käytöksestä ja oppimisesta

- Koeohje

- Ohje koetuomareille, maalimiehille ja ohjaajille
- Vaatimukset urheiluun käyttökoirille
- Koeurheilun vaikutus jalostukseen ja koulutus (koulut -> koe -> valinta -> jalostus)
- Modernissa yhteiskunnassa koiran käyttökohteet vähentyneet => käyttökoirien käyttökoirakokeet kehitetty käyttökoirien taipumusten mukaiseen toimintaan
 - Oppiminen
 - Liikunnallisuus
 - Taipumukset (kuten halu työskennellä, kuormitettavuus ja itsevarmuus)

Koesäännön ja ohjeiden noudattaminen / ehdotus positiivisesta näkökulmasta

- Koetuumareiden toiminnan ja arvostelun tulee aina perustua
 - **Työkoirien ominaisuuksiin** ja koirien **luonneominaisuuksiin** perustuvaan **koiraurheiluun**
 - **koesääntöön**, sekä muihin ohjeisiin ja sääntöihin
- Koetuumareiden **arvostelu vaikuttaa suoraan käyttökoirajalostukseen ja** käyttökoirien koulutukseen
- Tämän vuoksi koetuumarin tulee
 - Tuntea **säännöt** läpikotaisin
 - Ymmärtää **nykyaikainen käyttäytymistieteisiin** perustuva **käyttökoirakoulutus**
 - Tunnistaa koirien mahdollinen **stressikäyttäytyminen**

Koesäännön ja ohjeiden noudattaminen / ehdotus positiivisesta näkökulmasta

- Kaikkien kokeiden ja kilpailuiden järjestelyiden sekä kaikkien osapuolten käyttäytymisen tulee pohjautua **urheilullisiin periaatteisiin**.
- Koeohjeen määräykset ovat **kaikkia osapuolia sitovat**.
- Kaikkien osallistujien on **täytettävä samat suoritusvaatimukset**.
- Kokeet ja kilpailut ovat luonteeltaan **julkisia**, koepaikka ja alkamisaika on ilmoitettava julkisesti.
- Kaikki tulokset on merkittävä kilpailukirjaan tai rekisteritodistukseen.
- Kokeeseen on osallistuttava vähintään kaksi koiranohjaajaa.

Koesäännön ja ohjeiden noudattaminen

- Koetuumarin tulee olla arvostusta nauttiva, luotettava auktoriteetti
 - Tuomarin vastuulla on varmistaa, että koetapahtuma ja koejärjestelyt kokonaisuudessaan ovat turvalliset kaikille osapuolille;
 - Tuomarien on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että koirien käsittely on kokeen kaikissa vaiheissa asianmukaista ja kaikki määräykset täyttävää.
- Koetuumarin tulee jakaa tietoa arvosteluperusteista
 - Objektiivisuus
 - Tarkkaile – Kuvaile – Arvostelee
 - Tasapuolisesti kaikki samalla tavalla
 - Läpinäkyvyys ja arvosanaperusteinen arvostelu

Koesäännön ja ohjeiden noudattamatta jättäminen

- Tuomarin tulee noudattaa Palveluskoiraliiton ja Kennelliiton sääntöjä ja ohjeita.
- Palveluskoiraliiton hallitus voi tarvittaessa huomauttaa / muistuttaa tuomaria kirjallisesti koe- ja lajiohjeen noudattamisesta.
- SPKL hallitus voi olla myös myöntämättä kokeita ylituomarille.
- Palveluskoiraliiton hallitus voi esittää Kennelliitolle poistaa pysyvästi tai väliaikaisesti tuomarilta oikeus toimia vastaavana tai arvostelevana tuomarina, jos hän toimii tuomaritehtävässä sääntöjen, koeohjeen tai kokeen järjestämistä koskevien ohjeiden vastaisesti.

Koesäännön ja ohjeiden noudattaminen

➤ Vastaavan tuomarin on jo tuomarikutsun saadessaan tarkastettava seuraavat seikat:

- Koe anotaan koeohjeen ja kokeen järjestämisohjeen mukaisesti

Koe- ja lajikohtaiset rajoitukset:

- vähintään 6 koira/laji (lukuun ottamatta PAEJ ja PEKO), vähintään 2 koira/luokka;
- tottelevaisuuskarsinnasta vähintään 10 koira maastoon;
- "etusijakokeissa yhdistyksen jäsenillä" kokeissa tulisi olla kaksi eri ilmoittautumisaikaa
- rotukohtaiset rajoitukset hyväksytään vain rotujärjestön kokeissa: mestaruuskoe + mahdollinen karsintakoe / laji / vuosi
- Koemaksu tulee olla sama kaikille samaan lajiin osallistuville

Koesäännön ja ohjeiden noudattaminen

- Kokeelle on nimetty vastaava koetoimitsija (jääviysmääräykset, doping-testit)
 - vastaavan toimitsijan on oltava paikalla koko kokeen ajan
 - jääviysmääräykset kuten arvostelevalla tuomarilla
 - voi toimia kokeessa muissa tehtävissä, mutta ei tuomarina eikä kilpailijana
 - mahdollisesta doping-testistä ilmoitetaan vastaavalle toimitsijalle, joten on tärkeää, että toimitsijan vaihtumisesta ilmoitetaan välittömästi liiton toimistoon
 - vastaavan toimitsijan on allekirjoitettava osaltaan mahdolliset erimielisyysilmoitukset, puremistapausilmoitukset, jne.

Mikäli kokeesta vastaava tuomari tai koetoimitsija vaihtuu kokeen anomisen jälkeen, siitä tulee ilmoittaa SPKL:n toimistolle, jossa tehdään muutos Virkkuun

Kokeen peruminen / siirtäminen

- Koe tulee perua jos siihen ilmoittautuu vain yksi osallistuja
- Kokeen saa perua jos siihen ilmoittautuu vain kaksi osallistujaa
Perumisesta tulee ilmoittaa Palveluskoiraliiton toimistolle heti kun päätös perumisesta on tehty.
- Ilmoituksen voi tehdä joko kokeen ylituomari tai kokeesta vastaava toimitsija. Ilmoituksessa on mainittava perumisen syy.
- Kokeen voi siirtää yhden kerran. Siirrosta on tehtävä ilmoitus Palveluskoiraliiton toimistoon, joka tekee tarvittavan muutoksen Virkkuun.

Ennen koepäivää

- Ylituomarin tulee saada tietää kokeeseen ilmoittautuneiden koirien määrä lajeittain ja luokittain
- Ylituomarin tulee saada tieto kokeeseen kutsutuista arvostelevista tuomareista ja heille suunnitelluista arvostelutehtävistä sekä IGP:n maalimiehet
- Tuomarin tulee sopia kokeesta vastaavan toimitsijan kanssa kokeen kulun järjestelyistä: osasuoritusten suoritusjärjestys ja aikataulu
- Ajo-ohje koepaikalle ja tarvittaessa maastoalueille
- Ylituomarin on joko itse tai sitten sovittava, että arvosteleva tuomari varmistaa etukäteen käytettyjen maastojen soveltuvuuden joko käymällä paikan päällä tai pyytämällä kartalle piirretyt ratapiirroksia/jälkikaaviot, google satelliittikuvat ja valokuvat umpipiiloista.

Tuomarin toiminta kokeessa

- Vastaavan tuomarin tulee tarkastaa suorituspaikat etukäteen mahdollisuuksien mukaan;
- Vastaavan tuomarin tulee huolehtia siitä että kokeeseen osallistujat eivät toimi kokeen järjestelytehtävissä tavalla, joka rikkoo jääviyssääntöjä.
- Vastaavan tuomarin tulee tarkistaa, että kokeen sihteeri tuntee SKL:n rokotusmääräykset, sekä kokeen osallistumisvaatimukset luokkiin: siirtymisvaatimukset ja koira ikä.
- Vastaava tuomari nimeää koirien tarkastukseen tuomarit, mikäli ei tee sitä itse

Tuomarin toiminta kokeessa

- **Tuomarin on**
- tunnettava säännöt ja lajiohjeet
 - arvostelee koesäännön ja lajiohjeiden mukaisesti
 - valvoo, että kokeen olosuhteet ovat koeohjeen mukaiset
- oltava toiminnassaan puolueeton ja tasapuolinen;
- tehtävä päätökset heti, kun tarvittavat tiedot tapahtuneesta on saatu;
- varmistettava, että osallistujat eivät käyttäydy epäasiallisesti kokeen toimihenkilöitä kohtaan (ja päinvastoin);
- ohjattava osallistujat tekemään mahdolliset valituksensa kokeen vastaavalle tuomarille määrättyä menettelyä noudattaen;
- tarvittaessa keskeytettävä osallistujan suoritus, jos tämä jatkaa epäasiallista käyttäytymistä.

Tuomarin toiminta kokeessa

- **Tuomarin on**
- annettava työrauha osallistujalle (erityisesti koesuoritusten aikana);
- tottelevaisuusosuudessa tuomarin tulee suunnitella sijoittumisensa kentälle siten ettei ole suorittavan koiran ja ohjaajan tiellä ja esteenä, tai avusta koira jollain tavalla
- jäljellä tuomarin tulee kulkea ohjaajan tasolla tai takana
- annettava selkeä ymmärrettävä merkki tai kuuluva suullinen lupa liikkeen ja liikkeen osan suorittamiseen;
 - tarvittaessa tuomarin on esim. siirryttävä lähemmäs, jos koiranohjaaja selvästi ei ymmärrä tuomarin antamaa merkkiä;
 - tuomarin tulee huomauttaa koiranohjaajaa suoritusluvan odottamisesta;
- pyrittävä siihen, että suoritus viedään läpi sujuvasti (myös tuomarin osalta, selkeä kirjaaminen) – ei turhaa odotuttamista;

Tuomarin toiminta kokeessa

- Tuomari ei saa suorituksen aikana tai arvostelun yhteydessä kommentoida ohjaajan tai koiran ulkonäköä, painoa ym. henkilökohtaisia ominaisuuksia;
- Tuomarin tulee välttää kokeen kaikissa osissa järjestelyjä, joiden tarkoituksena on pelkästään "houkutella" koira tekemään virheitä;
- Tuomarit noudattavat osittain erilaisia käytäntöjä esim. ilmoittautumisessa ja liikkeiden välissä uuteen suorituspaikkaan siirryttäessä (onko odotettava tuomarin lupaa) – tämä on huomioitava, jos ohjaaja toimii toisin, kuin mihin tuomari itse on tottunut.

Tuomarin toiminta kokeessa

- Tuomarin tulee ennen kilpailukirjan/koepöytäkirjan kuittaamista tarkastaa huolellisesti, että ne on täytetty oikein:
 - Kokeen tiedot ja koeluokka merkitty oikein kilpailukirjaan;
 - Koirien tulokset vastaavat annettuja pisteitä, koulutustunnukset ja palkintosijat on merkitty oikein;
 - Mahdolliset merkinnät hylätty/keskeytetty/ohjaaja luopui/suljettu kokeesta tehty oikein ja pisteet merkitty vastaavasti;
 - Hylkäämisen syy on merkitty (oikeaan kohtaan);
 - Tuomarin tulee tehdä mahdollinen kilpailukieltoesitys **kokeen aikana** Palveluskoiraliiton koe- ja kilpailutoimikunnalle (täytetty lomake + koiran kilpailukirja lähetetään liiton toimistoon).

Tuomarin toiminta kokeessa

- Arvostelevat tuomarit suorittavat lisäksi oman arvostelualueensa tarkastuksen:
 - ✓ hakukokeessa arvostelevan tuomarin on aina tarkastettava ratamestarin suunnittelemat maalimiesten paikat ennen ensimmäistä koira;
 - ✓ jälkikokeessa tuomarin on annettava järjestäjille palautetta janan paikasta, viesti- ja ek-kokeissa ratojen sijoittelusta;
 - ✓ tarvittaessa järjestäjiä on kehotettava etsimään uudet alueet esim. esineruudulle, jos sama alue on ollut käytössä pitkään ja/tai osoittautunut sopimattomaksi;
 - ✓ tottelevaisuudessa tuomarin on tarkastettava, että kenttä täyttää koeohjeen kokovaatimukset ja varmistettava, että suoritusmatkat eivät ole liian lyhyitä, toinen koira ei mene liian lähelle paikallaolevaa koira, jne.

Tuomarin toiminta kokeessa

- Vastaavan tuomarin ja arvostelevien tuomareiden on kokeen aikana tarkkailtava, että
 - ✓ kokeessa ei ole sairaita/loukkaantuneita koiria;
 - ✓ koirilla ei käytetä muuta, kuin sääntöjen/koeohjeen sallimia pantoja, valjaita ja taluttimia (esim. punkkipannat on poistettava kokeen ajaksi);
 - ✓ koirilla ei käytetä suojavaatteita, -tossuja, siteitä, teippejä, ym.
 - ✓ suojavaatteiden käyttö on kuitenkin sallittua viestikokeen lepopisteillä,
 - ✓ valjakkohiihtokisoissa suojatossujen käyttö on sallittu, koirien tarkistuksen yhteydessä on tarkistettava koirien tassut
 - ✓ koirien käsittely on kaikilta osin asianmukaista sekä sääntöjen, koeohjeen ja eläinsuojelumääräysten mukaista.

Tuomarin toiminta kokeessa

- Tuomari arvostelee koiran ko. kokeessa esittämät suoritukset, ei koiran rotua, käytettyjä koulutusmenetelmiä, ulkonäköä ym.
- Käyttäytymiskokeessa ei-pk-rotuiset arvostellaan kuten muutkin koirat eikä tuomari saa arvioida esim. kyseisen rodun koulutettavuutta
- Tuomarin on kaikissa tilanteissa käyttäydyttävä asiallisesti niin osallistujia kuin kokeen toimihenkilöitäkin kohtaan: esiteltävä itsensä, annettava selkeä ja asiallinen ohjeistus, jne.
- Kiroilu ja muuten epäasiallinen kielenkäyttö on ehdottomasti kielletty kaikissa tilanteissa

Koearvostelijat

- Kokeen vastaavan tuomarin tulee hyväksyä kokeeseen pyrkivät koearvostelijat, jos mitään erityistä syytä kieltäytymiseen ei ole (huom. 2 vuoden oma kokemus):
 - Koearvostelijalla on kuitenkin oltava tuomarikirjaan merkitty koearvostelu-oikeus kyseiseen lajiin/koeosaan (vastuukysymysten vuoksi tieto kurssin läpäisystä ei riitä);
 - Koearvostelijoille on annettava myös mahdollisuus harjoitella suullisen arvostelun antamista: tuomari tarkastaa koearvostelijan antamat arvosanat/pisteet ennen arvostelun antamista, ja arvostelussa koearvostelija ilmoittaa koiranohjaajalle varsinaisen tuomarin antamat arvosanat/pisteet;
 - Kokeeseen voi ottaa useampia koearvostelijoita, mutta vain yksi jokaista koirakkoa kohti – esim. 10 koiran kokeessa voi olla kolmekin koearvostelijaa, kullakin 3 tai 4 koiraa.
 - Henkilöetsinnässä tuomarin on itse mentävä aina piilolle, ei riitä, että koearvostelija menee.
 - Tuomari ei saa julkisesti kommentoida tai arvioida koearvostelija sopivuutta tai pätevyyttä edes huumorin varjolla, kaikki arviot annetaan koearvostelijalle henkilökohtaisesti.
 - **HUOM: Koearvostelijat merkitään Virkussa toimihenkilöluetteloon**

Epävirallisten kokeiden tuomarointi

- Kennelliiton ja Palveluskoiraliiton pätevoimät pk-tuomarit voivat arvostella myös epävirallisissa kokeissa tietyin reunaehdoin:
 - Tuomarin roolin tulee olla neuvova ja opastava – on suositeltavaa, että "oikeat" tuomarit arvostelevat nuorille koirille ja kokemattomille ohjaajille tarkoitetuissa nk. möllikisoissa;
 - Kilpailuluonteisten, pidemmälle ehtineille koirakoille tarkoitettujen epävirallisten tapahtumien osalta tuomarin on harkittava, onko kyseinen tapahtuma mahdollisesti ristiriidassa Palveluskoiraliiton pk-koejärjestelmän kanssa – tällaisissa tapahtumissa tuomarointi ei ole suositeltavaa;
 - Tuomarin on aina valvottava, että myös epävirallisissa tapahtumissa kaikki toiminta, erityisesti koirien käsittely, on ohjeiden ja määräysten mukaista.

Tuomarit ja sosiaalinen media

- Tuomareiden tulee käyttää huolellista harkintaa sosiaalisessa mediassa palveluskoirakokeiden tuomarehtäviin liittyvien asioiden osalta:
 - Tuomarin ei pitäisi jatkaa arvostelua sosiaalisessa mediassa – sen paremmin positiivisessa kuin negatiivisessakaan mielessä – harrastajat tulkitsevat yhden osallistujan kehumisen ja onnittelemisen puolueellisuuden osoitukseksi;
 - Tuomarin tulee välttää koeolosuhteiden, maastojen jne. kommentointia some-keskusteluissa itse arvostelmiensa kokeiden osalta – harrastajat käyttävät tällaisia kommentteja helposti perusteluna olosuhteiden kritisoinnille. Tuomarin tulee oma mahdollinen kritiikkinsä osoittaa kokeen aikana suoraan kokeen vastaavalle tuomarille/toimitsijalle;

Tuomarit ja sosiaalinen media

- Tuomarin tulee välttää kokeeseen liittyvän keskustelun jatkamista kokeen jälkeen osallistujan kanssa somessa tai esim. sähköpostilla;
- Tuomarin tulee välttää palveluskoirakokeisiin liittyviin keskusteluihin osallistumista "tuomarin painoarvolla" – yleensä somessa on tiedossa vain toisen osapuolen käsitys tapahtumista ja kyseisen käsityksen tukeminen tuomarin ominaisuudessa voi johtaa virheellisiin tulkintoihin muiden harrastajien mielessä;
- Olisi suositeltavaa, että tuomarit omalla esimerkillään osoittaisivat myös kilpailijan roolissa asianmukaiset menettelyt asioiden viestittämiseen Palveluskoiraliiton eri elimille.

Arvosteluohjeet

Kokeen valmistelu ja kulku

Tuomari saa yhtenä päivänä arvostella korkeintaan 36 osasuoritusta (viite: kansainvälinen koeohje 2012). Jotta koe voidaan järjestää, siihen tulee osallistua vähintään 2 koira.

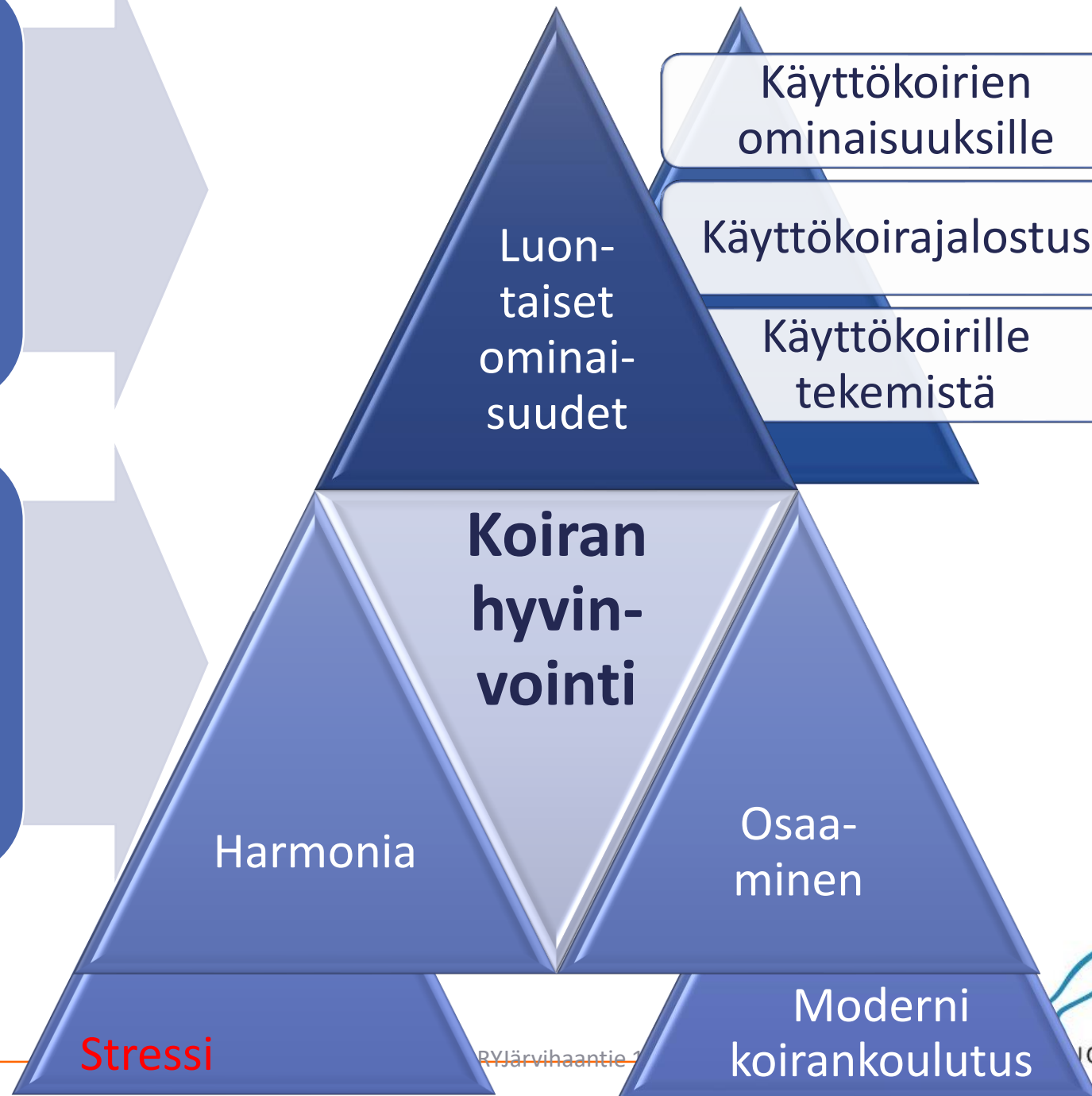
Kukin kansallinen koelaji jakautuu kahteen osasuoritukseen (tottelevaisuus ja maasto-osa). Tuomarin sallitun päivittäisen arvostelumäärän määrittämisessä haku- ja etsintäkokeen katsotaan kuitenkin vastaavan kolmea osasuoritusta.

Arvostelukriteerit

- Arvostelusta tulee käydä selkeästi ilmi suorituksen painopisteet (myös maasto-osissa);
- Arvostelun tulee aina perustua koeohjeeseen: perustana ei voi olla "rakkaus koiraurheiluun";
- Mikäli tuomari on epävarma oikeasta arvostelusta, on tilanne aina ratkaistava kilpailijan eduksi
- Harrastajien tulee voida luottaa siihen, että tulokset ovat vertailukelpoisia kaikkialla Suomessa;
- Työskentelyhalu – tekniikka – ohjattavuus/yhteistyö.

Pää-
arvostelu-
kriteerit

KOIRAN-
LUKEMINEN!

Käyttökoirien
ominaisuuksille

Käyttökoirajalostus

Käyttökoirille
tekemistä

Koiran
kyettävä
nauttimaan
ja nautittava

YLEISLUONNEHDINTA / HALU TYÖSKENNELLÄ / AKTIIVISUUS

Temperamenttisuus / luonnollinen, positiivinen käyttäytyminen

Halukkuus / Viettivoimaisuus

Nopeus/päämäärätietoisuus

Keskittyminen

TEKNINEN OSAAMINEN

Täsmällisyys, virheettömyys

Virheettömyys

OHJAAJAN TYÖSKENTELY

Ohjaajan täsmällisyys

Koeohjeiden edellyttämä suoritustapa

Koiralle annetun koulutuksen laatu

KOIRAN JA OHJAAJAN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Harmonia – Halu työskennellä ohjaajalle

Huomautukset

LIIKESUORITUSTEN ARVOSTELU

OSASUORITUKSEN LOPPUARVOSANA JA PISTEET

Arvostelukriteerit

KOIRAN OHJATTAVUUS

Ohjaajan käskyjen ja merkkien noudattaminen

KOIRAN ETSINTÄINTENSIIVISYYS

Valmius intensiiviseen vainutyöskentelyyn

KOIRAN KESTÄVYYS

Etsintävietin kestävyys kunnes esineet / maalihenkilöt ovat nousseet

OHJAAJAN TOIMINTA

Koiraan vaikuttaminen

LIIKESUORITUSTEN ARVOSTELU

Vakuuttava ilmaisu

Nuoret kilpailijat

- Mikäli kokeeseen osallistuu hyvin nuori koiranohjaaja, on hänellä oltava vastuullinen huoltaja mukanaan koko kokeen ajan.
- Tuomari päättää, voiko nuori henkilö osallistua kokeeseen tarkistaen, että koira on ohjaajan hallinnassa.

TUOMARIN ROOLI

- Kilpailijana ollessaan tuomarin tulee muistaa pysytellä KILPAILIJAN roolissa
- Katsojana tuomari ei saa arvostella arvostelevan tuomarin työskentelyä
- Tuomarin tulee jäädä itsensä mikäli kokeeseen osallistuu hänen maksullisesti kouluttamansa koirakko (koskee yksityiskoulutuksia, ei seminaareja ym. ryhmätilaisuuksia)

PAJA

- Mikäli koira lähtee takajäljelle, niin ohjaajalle sanotaan "takajälki"

IGP A-Osa Jälki

Koiran on **HALUTTAVA** **LÖYTÄÄ**

IGP A-osa

- Halu löytää
- Voimakas (työskentely)
- Keskittyminen
- Vakuuttava esineilmaisu

IGP A-osa

Tärkeimmät arvostelukriteerit

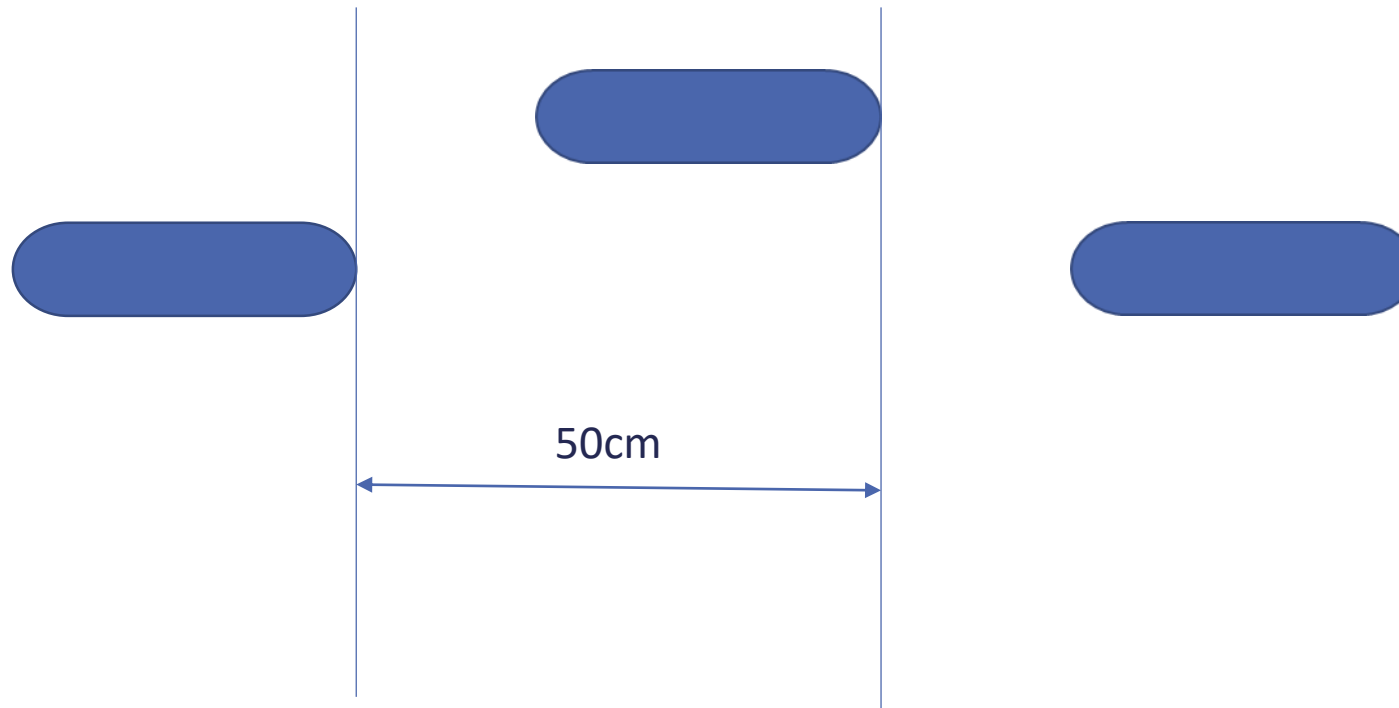
- Voimakkuus
- Itsevarmuus
- Keskittyminen
- Vakuuttava ilmaisu

IGP A-osa

- Koiran tulee olla keskittynyt jälkeen
- Mikäli koira tekee suoralla tarkistuksen liikkeestä, jälkeä jättämättä, se ei ole virhe
- Mikäli koira pysähtyy ja tekee suoralla tarkistuksen , jälkeä jättämättä, se on virhe

IGP A-osa

- Askelväli on 50cm

IGP B-Osa Tottelevaisuus
Koiran on **HALUTTAVA TEHDÄ
TÖITÄ OHJAAJALLE
OHJAAJAN KANSSA**

**Halu tehdä – Keskittyminen –
Yhteistyö/osaaminen**

Tottelevaisuus

Tärkeimmät arvostelukriteerit

- Motivaatio
- Asenne (iloinen työskentely, itsevarmuus, ohjaajan ja koiran välinen harmonia, ohjattavuus)
- Keskittyminen (huomio/asento, tarkkaavaisuus ohjaajaan, reagointinopeus (nopeuden ja suunnan muutoksiin))
- Tekniikka (asennon stabiliteetti, suoritus)

Tottelevaisuus

- Käden asento perusasennossa: luonnollinen
- Apu perusasentoon -0,25 p
- Ei mene perusasentoon: korkein puutteellinen
- Menee perusasentoon vain voimakkaalla avulla -3,5 p
- Vinon perusasennon saa korjata askeleella eteenpäin. Toinen perusasento tämän jälkeen: -1,5 p

Tottelevaisuus

- Ohjaajan on esitettävä 3s jaksotus
- Mikäli ohjaaja ei esitä jaksotusta: -arvosana
- Liikkeen aloitus ilman tuomarin lupaa: -arvosana

Tottevaisuus, noudot

- Pudottaa kapulan edessä -3,5 p (10)
- Pudottaa kapulan eikä ohjaaja pysty nostamaan kapulaa liikuttamatta jalkojaan 0 p (10) tai 0 p (15)
- Nojaa luovutuksessa -1,5
- Tasamaa noudossa merkitään 10 m
- Heiton onnistuttava 8-12 m (jos maahan osumisen jälkeen pyörä tms., niin ei haittaa)
 - 2 uusinta heitto mahdollisuutta
- Ei uusintaa, jos heittää vinoon

Tottelevaisuus, Eteenmeno

- Maahan ennen puolta väliä vaaditusta matkasta -7 p
- Menee maahan ennen lupaa (mutta matka riittävä) -5 p

IGP C-Osa Suojelu
Koiran on **DOMINOITAVA**
Dominointi – Viettivoima –
Itsevarmuus –
Kuormitettavuus –
Ohjattavuus

IGP C-osan pääarvostelukohdat

- Suojelun arvostelu on erityisen tärkeää käyttökoirien luonteen kehittämisen ja ylläpitämisen mahdollistamiseksi käyttökoirajalostuksessa
- Tärkeä ominaisuudet
 - Viettitasapaino
 - Vahvat hermot
 - Itsevarmuus
 - Kuormitettavuus
 - ***Dominanssi***
 - Luonnollinen, hallittu aggressiokäyttäytyminen
 - Ohjattavuus
 - Fyysinen ja psyykinen maalimiehen kuormitettavuus

**Koiran on hallittava,
”dominoitava” maalimiestä
ollen samalla ohjattavissa.
”Oltava itsevarma pyrkimys
taistella maalimiehen
kanssa”**

Maalimies, koetuomarin avustaja

- Tuomarin on kyettävä objektiivisesti arvioida koiran laatu ja koulutustaso:
 - **viettiominaisuudet, kuormitettavuus, itsevarmuus ja ohjattavuus**
 - Maalimiehen on pystyttävä **fyysisesti ja henkisesti haastamaan koiraa ja koiran koulutustasoa**.
 - Maalimies on tuomarin apulainen
 - Toimii täsmälleen tuomarin ohjeistuksen mukana
 - Samalla tavalla kaikille koirille
 - Tuomarin on asetuttava niin, että hän pystyy näkemään suoritukset
 - Hyökkäysvaihe, kuormitusvaihe/otevaihe, irrotus ja vartiointivaiheessa
- Tuomari määrää hyökkäyksen (/paon) aloituksen ja kuormitusvaiheen päättymisen
- Maalimiehen on käytettävä suojavaatetusta
 - Suojahousut
 - Suojatakki
 - Suojahiha
 - Nivussuoja
 - Mahdolliset käsisuojat
- Maalimiehellä oltava tukevat ja luistamattomat jalkineet
- Maalimiehen tulee noudattaa ohjaajan ohjeita koeohjeen mukaan
- Yhdistyskokeissa voidaan käyttää yhtä maalimiestä, valtakunnallisissa kilpailuissa on käytettävä yleensä kahta maalimiestä
 - maalimies voi myös itse osallistua kokeeseen (tällöin voidaan vaihtaa kerran avustajaa)
 - Maalimies ei estä samassa taloudessa elävän osallistumista koiranohjaajana

Ote ja otekäyttäytyminen

- Ote
 - Vaikuttava, tehokas
 - **Voimakas**
 - **Rauhallinen**
 - **Täysi**
 - Pysyvä
 - Varma
- Otekäyttäytyminen
 - Hyökkäys- (avaus-) vaihe
 - Miten menee kuorman läpi: Hyökkää määrätietoisesti ja itsevarmasti (korkea dominanssi) loppuun asti
 - Voimakkaalla, rauhallisella ja täydellä puruotteella
 - Kuormitusvaihe
 - **Voimakas, rauhallinen ja täysi ote**
 - "välinpitämätön" kuormitukseen: kuormitus ei saa aiheuttaa stressi (kuormittumista)/kuormitus **ei saa vaikuttaa** koiran otekäyttäytymisen vaikuttavuuteen
 - **Estettävä** maalamiehen liike **tehokkaasti**
- Ylimenovaihe
 - Maalimiehen pysähtymisestä
 - Jos ei esitä (väh 1 sekunti), niin – 1 arvosana
 - Voimakas ja rauhallinen
- Irrotusvaihe
 - Määrätietoinen, varma
 - Selvä, puhdas irrotus
 - Hidasteleva irrotus -0,5 – 3 p
 - Nopea irrotus 1. lisäkäskyn jälkeen -3 p
 - Hidasteleva irrotus 1. isäkäskyn jälkeen -3,5 – 6 p
 - Nopea irrotus 2. lisäkäskyn jälkeen -6 p
 - Hidasteleva irrotus 2. lisäkäskyn jälkeen -6,5 – 9 p
 - Ei irrota 2. lisäkäskyn jälkeen: hylkäys
- Vartiointivaihe
 - Vahvasti **dominoiva** (itsevarma, aktiivinen, painostava, tiivis ja tarkkaavainen)

VIK

- **Viettikäyttäytyminen**
- **Itsevarmuus**
- **Kuormitettavuus**

- Ausgeprägt "a":
 - Koira, jonka VIK on "**erinomainen**", osoittaa suurta työskentelyvalmiutta, selkeitä viettiominaisuuksia, määrätietoista liikkeen suoritusta, itsevarmaa käyttäytymistä, erinomaista tarkkaavaisuutta ja poikkeuksellisen suurta kuormitettavuutta.
- Vorhanden "vh":
 - Koira, jonka VIK on "**olemassaoleva**", osoittaa rajoittuneisuutta työskentelyvalmiudessa, viettiominaisuuksissa, itsevarmuudessa, tarkkaavaisuudessa ja kuormitettavuudessa.
- Nicht genügend "ng":
 - Koira, jonka VIK on "**puutteellinen**", osoittaa puutteita työskentelyvalmiudessa ja viettiominaisuuksissa, puuttuvaa itsevarmuutta ja riittämätöntä kuormitettavuutta.

Vartioinnin arvosanat

Arvosana	Selite
Vartioitava&dominoitava, ei riitä ”odottaminen”	
Yhden arvosanan lasku	Hieman tarkkaamaton vartioinnissa ja/tai häiritsee avustajaa hiukan vartiointivaiheessa
Kahden arvosanan lasku	Hyvin tarkkaamaton vartioinnissa ja/tai häiritsee avustajaa voimakkaasti vartiointivaiheessa
Kolmen arvosanan lasku	Koira ei vartioi avustajaa, mutta pysyy kuitenkin avustajan luona
Puutteellinen	Koira tulee lähestyvää ohjaajaa vastaan
Keskeytys	- Koira ei kestä avustajan kuormitusta, irtoaa suojahihasta ja väistää avustajaa - Koira jättää avustajan ennen tuomarin ohjaajalle antamaa siirtymismerkkiä tai ohjaaja antaa käskyn, joka saa koiran pysymään avustajan luona

Hylkäys

- Hylkäys, jos
 - Koira ei ole ohjaajan hallinnassa (esim. sivu-/selkäkuljetuksessa)
 - Ohjaaja ei saa koira hallintaan 3 käskyllä (käsky + 2 lisäkäskyä) tai ilman ohjaajan muita apuja
 - Koira puree maalimiestä muualle kuin suojahihaan
 - Koira puree muuta ihmistä kuin maalimiestä
 - Epäurheilijamainen käytös
- Hylätty koira
 - menettää kaikki siihen asti saamansa pisteet
 - ei saa VIK-arvosanaa

Keskeytys

- Keskeytys, jos
 - Koira ei löydä maalimiestä kolmannellakaan yrittämällä piilolta
 - Koira ei jättää piilolla tunnistamansa maalimiehen ennen kuin tuomari on antanut keskilinjalla odottavalle ohjaajalle luvan lähestyä (kerran uudelleen)
 - Tarkennus 2020: koira ylittää piilolinjan = tunnistaa maalimiehen
 - Koira jättää maalimiehen ennen kuin tuomari on antanut ohjaajalle luvan lähestyä tai ohjaaja käskee koiran pysymään maalimiehen luona
 - Koira ei ota tai luopuu otteesta puolustussuorituksissa
- Keskeytetty koira
 - A- ja B-osien pisteet jäävät
 - C-osa 0

Kenttämerkinnät ja piilot

- Kenttämerkinnät
 - Ohjaajan paikka piilolta kutsuttaessa
 - Avustajan pakoyrityksen aloituspaikka
 - Avustajan pakomatkan (20 askelta) lopetuskohta, jota ennen koiran on estettävä pako
 - Koiran „makuupaikka” paossa
 - Merkintä ohjaajan varten liikkeessä „liikkuvan avustajan hyökkäys koiraa kohti”
- Piilot
 - Koekentän pitkillä sivuilla 6 piiloa (3 kummallakin sivulla).
 - Kaikkien kuuden piilon on oltava paikoillaan kaikissa koeluokissa (IGP1-3)

Ilmoittautuminen

- Ohjaaja ilmoittautuu tuomarille koira perusasennossa
 - IGP-1 koira siirtyminen kytkettynä, aloituspaikalla irrottaa liinan
 - IGP-2 ja 3 koira vapaana
 - „Avustajan etsintä risteillen“ liikesuorituksen aloituskohdassa
 - IGP-1 6. piilon tasolla
 - IGP-2 3. piilon tasolla
 - IGP-3 1. piilon tasolla
 - Kasvot tuomariin päin
 - Ilmoittautuminen tapahtuu käden ylös

Avustajan etsintä risteille

- Aloitus tuomarin luvalla (käsi)
 - Ohjaajan kääntyy piiloa kohden
 - Perusasento
 - **Suora**
 - **Rauhallinen**
 - **Keskittynyt**
- Risteilyn suoritus
 - IGP-1: koira lähetään suoraan 6. piilolle
 - IGP-2: 4:n piilon risteily
 - IGP-3: 6:n piilon risteily
 - Suuntaohjaus ja käsky sallittu, käskyt liikkeestä
 - Ohjaaja liikkuu keskilinjalla normaalilla kävelynopeudella, koira ohjaajan edellä
 - Kun koira tulee 6. piilolle, ohjaaja pysähtyy ja pysyy paikallaan, kunnes tuomari antaa luvan siirtyä piilolle
 - **2020: koira ylittää piilolinjan = risteily päättyy**

Pääarvostelukriteeri: **Ohjattava koira haluaa löytää maalimiehen**

- **Kokonaisuudessaan määrätietoinen**
- **Nopea ja suoraan piilolle**
- **Tiivis ja tarkkaavainen kiertäminen**
- **Nopea ja suoraan ohjaajalle**
- Jos ohjaaja ottaa koiran risteilyn aikana perusasentoon: risteily 0, mutta saa jatkaa suojelua
 - Jos koira tulee toisen kerran perusasentoon, suojelu keskeytetään
- Jos koira **ei löydä** maalimiestä, saa sen lähettää **2 kertaa** uudelleen 6. piilolle
 - Jos koira ei edelleenkään löydä avustajaa osasuoritus C keskeytetään

Vartiointi ja haukkuminen

Pääarvostelukriteeri **Koiran on itsevarmasti dominoitava maalimiestä haukkuen**

- Vartiointi ja haukkuminen arvostellaan erillisinä
- Haukkuminen 5 p
 - **Energinen**
 - **Itsevarma**
 - **Jatkuva**
 - Heikko haukkuminen/ei jatkuva haukkuminen B-M
 - Ei hauku, mutta pysyy maalimiehen luona -5 p.
- Jos koira jättää tunnistamansa maalimiehen, saa ohjaaja lähettää koiran kerran uudelleen,
 - jos jää maalimiehen luo:- 14 p
 - Ei jää: keskeytys, VIK ng (puutteellinen)
- Jos koira tulee ohjaajaa vastaan tai tulee ennen käskyä sivulle: max M
- Vartiointi **10 p**
 - Ei riitä odottaminen
 - **Dominoiva,**
 - **Painostava**
 - **Itsevarma**
 - **Tiivis**
 - **Tarkkaavainen**
 - Häiritsee, tökkii, hyppii: aina puutteelliseen asti
 - Puree hihaan , irrottaa 1. käskyllä -14 p
 - Puree (ei tökkäys) muualle kuin hihaan: hylkäys
- Perusasento (IGP-1 ohjaaja voi hakea koiran)
 - Tulee **suoraan**
 - **Rauhallinen**
 - **Tarkkaavainen**

Avustajan pakoyrityksen estäminen

Pääarvostelukriteeri **Dominoivan koiran on pysäytettävä**

maalimies

- IPG-1 koira voidaan kytkeä
 - Tarkkaavainen,
 - Keskittynyt
 - Koiran lapa ohjaajan polven tasolla
- Maassa (**vartiointi**)
 - Suora
 - Nopea/määrätietoinen
 - Rauhallinen
 - Tarkkaavainen (**vartioi**)
- Pakoyritys
 - "Kiinni", ilman käskyä vähennetään 1 arvosana
- Avausvaihe
 - Määrätietoinen ja itsevarma (**korkea dominanssi**) loppuun asti
 - **Voimakkaalla**, täydellä ja rauhallisella otteella

- Jos koira ei saa otetta, ennen kuin maalimies on ylittänyt 20 askeleen merkin: keskeytys
- Kuormitusvaihe
 - **Voimakas**, rauhallinen ja täysi ote
 - **Estää pakoyrityksen tehokkaasti**
- Ylimenovaihe
 - **Voimakas** ja rauhallinen ote
- Irrotusvaihe
 - Määrätietoinen ja **varma**
 - Selvä, puhdas irrotus
- Vartiointivaihe
 - **Vahvasti dominoiva** (itsevarma, aktiivinen, painostava, tiivis ja tarkkaavainen)

Hyökkäyksen torjunta vartiointivaiheessa

Pääarvostelukriteeri **Koira dominoi maalimiestä otekäyttäytymisessä ja vartioinnissa**

- Maalimiehen hyökkäys
 - Noin 5 sekunnin vartioinnin jälkeen, TUOMARIN MERKISTÄ
 - Kohti koiraa
- Avausvaihe
 - Määrätietoinen ja itsevarma (**korkea dominanssi**) loppuun asti
 - **Voimakkaalla**, täydellä ja rauhallisella otteella
- Kuormitusvaihe
 - **Voimakas**, rauhallinen ja täysi ote
- Ylimenovaihe
 - **Voimakas** ja rauhallinen ote
- Irrotusvaihe
 - Määrätietoinen ja **varma**
 - Selvä, puhdas irrotus
- Vartiointivaihe
 - Vahvasti **dominoiva** (itsevarma, aktiivinen, painostava, tiivis ja tarkkaavainen)
- Päätösvaihe/perusasento
 - **Rauhallinen, tarkkaavainen**

Selkäkuljetus

Pääarvostelukriteeri **Ohjattava koira vartioi maalimiestä**

- Suoritus
 - Perusasento
 - Noin 30 askelta
 - Kulma ei ole pakollinen
 - Koiran tulee olla tarkkaavainen (vartioitava) maalimiehen suuntaan
- IGP-2 **huom! ei hyökkäystä**
 - Maalimies pysähtyy
 - Ohjaaja seurauttaa koiran maalimiehen oikealle puolelle
 - Perusasento
 - Ottaa pehmytpatukan pois
 - Sivukuljetus n. 20 askelta tuomarille
- IGP-3
 - Selkäkuljetuksen lopuksi maalimies hyökkää ("hyökkäys selkäkuljetuksesta"- liike) tuomarin merkistä
- Arvostelu
 - Perusasento: suora, tarkkaavainen, rauhallinen
 - Etäisyys maalimieheen
 - Vapaa
 - **Tarkkaavainen maalimiehen (vartiointi)**
 - Keskittynyt
 - Asento (suora, koiran lapa ohjaajan polven kohdalla)

Selkäkuljetus

Pääarvostelukriteeri **Ohjattava koira vartioi maalimiestä**

- Vartalo- ja askelavut: alennus aina kahteen arvosanaan saakka
- Lisäkäsky: alennus aina kolmeen arvosanaan saakka
- Koira ei ole tarkkaavainen maalimieheen: alennus aina kahteen arvosanaan saakka
- Koira menee maalimiehen luo – ei kuitenkaan pure – mutta antaa kutsua itsensä pois: ala-M (ala-puutteellinen)
- Koira puree maalimiestä: Hylkäys
- Seuraaminen ei ole mahdollista: Hylkäys

Hyökkäys selkäljetuksesta

Pääarvostelukriteeri **Koira dominoi maalimestä otekäyttäytymisessä ja vartioinnissa**

- Maalimiehen hyökkäys
 - Noin 5 sekunnin vartioinnin jälkeen, TUOMARIN MERKISTÄ
 - Kohti koiraa
- Avausvaihe
 - Määrätietoinen ja itsevarma (**korkea dominanssi**) loppuun asti
 - **Voimakkaalla**, täydellä ja rauhallisella otteella
- Kuormitusvaihe
 - **Voimakas**, rauhallinen ja täysi ote
- Ylimenovaihe
 - **Voimakas** ja rauhallinen ote
- Irrotusvaihe
 - Määrätietoinen ja **varma**
 - Selvä, puhdas irrotus
- Vartiointivaihe
 - Vahvasti **dominoiva** (itsevarma, aktiivinen, painostava, tiivis ja tarkkaavainen)
- Päätösvaihe ja sivukuljetus
 - Perusasento (pehmytpatukka pois)
 - **Rauhallinen** ja **tarkkaavainen**
 - Sivukuljetus n. 20 askelta tuomarille
 - Tarkkaavainen maalimiehen (**vartiointi**) Keskittynyt
 - Asento (Suora, koiran lapa ohjaajan polven kohdalla)
 - Sivukuljetuksen avut
 - vartalo- tai askelavut kaksi arvosanaa
 - Lisäkäsky kolme arvosanaa

Liikkuvan avustajan hyökkäys koiraa kohti

Pääarvostelukriteeri **Koira dominoi maalimiestä otekäyttäytymisessä ja vartioinnissa**

- Aloitus
 - IGP-1 Kytketyn tai vapaan koiran kanssa (30 m)
 - IGP-2 vapaan koiran kanssa 40 m
 - IGP-3 vapaan koiran kanssa 1. piilon tasolle
 - Asento, tarkkaavainen, keskittynyt
 - Odotus tarkkaavainen, rauhallinen
 - IGP-1 ja 2 maalimies odottaa, IGP-3 maalimies piilosta keskilinjalla, jossa kääntyy koira kohden. Tuomarin lupa noin 50 metriä koirasta
- Avausvaihe
 - Määrätietoinen ja itsevarma (**korkea dominanssi**) loppuun asti
 - **Voimakkaalla**, täydellä ja rauhallisella otteella
- Kuormitusvaihe
 - **Voimakas**, rauhallinen ja täysi ote
- Ylimenovaihe
 - **Voimakas** ja rauhallinen ote
- Irrotusvaihe
 - Määrätietoinen ja **varma**
 - Selvä, puhdas irrotus
- Vartiointivaihe
 - Vahvasti **dominoiva** (itsevarma, aktiivinen, painostava, tiivis ja tarkkaavainen)
- IGP-1 Päätös vaihe ja sivukuljetus 20 askelta
 - Perusasento (pehmytpatukka pois) ja koiran kytkeminen ohjaajan halutessa
 - Tarkkaavainen maalimiehen (**vartiointi**)
 - Keskittynyt
 - Asento (suora, koiran lapa ohjaajan polven kohdalla)

Hyökkäyksen torjunta vartiointivaiheesta

Pääarvostelukriteeri **Koira dominoi maalimiestä otekäyttäytymisessä ja vartioinnissa**

- Maalimiehen hyökkäys
 - Noin 5 sekunnin vartioinnin jälkeen, TUOMARIN MERKISTÄ
 - Kohti koiraa
- Avausvaihe
 - Määrätietoinen ja itsevarma (**korkea dominanssi**) loppuun asti
 - **Voimakkaalla**, täydellä ja rauhallisella otteella
- Kuormitusvaihe
 - **Voimakas**, rauhallinen ja täysi ote
- Ylimenovaihe
 - **Voimakas** ja rauhallinen ote
- Irrotusvaihe
 - Määrätietoinen ja **varma**
 - Selvä, puhdas irrotus
- Vartiointivaihe
 - Vahvasti **dominoiva** (itsevarma, aktiivinen, painostava, tiivis ja tarkkaavainen)
- Päätös vaihe ja sivukuljetus
 - Perusasento (pehmytpatukka pois)
 - **Rauhallinen** ja **tarkkaavainen**
 - Sivukuljetus n. 20 askelta tuomarille
 - Tarkkaavainen maalimiehen (**vartiointi**) Keskittynyt
 - Asento (Suora, koiran lapa ohjaajan polven kohdalla)

Yhteenvedo C-osa

Koiran lukeminen, koiran on hallittava, "dominoitava" maalimiestä ollen samalla ohjattavissa

- **Suojelun arvostelu on erityisen tärkeää käyttökoirien luonteen kehittämisen ja ylläpitämisen mahdollistamiseksi käyttökoirajalostuksessa**
- **Tärkeät ominaisuudet / body language**
 - **Viettitasapaino**
 - **Vahvat hermot**
 - **Itsevarmuus**
 - **Kuormitettavuus**
 - **Dominanssi**
 - **Luonnollinen hallittu aggressiokäyttäytyminen**
 - **Ohjattavuus (yhteistyö ohjaajan ja koiran välillä)**
 - **Fyysinen ja psyykinen maalimiehen kuormitettavuus**

IGP C-Osa Suojelu
Koiran on **DOMINOITAVA**
FCI-tarkennuksia
17-19.1.2020

Kamppailukäyttämisen vaiheet

- Kiinnikäyminen: maalimiehen hyökkäyksestä/paosta otteen ottamiseen
- Kuormitusvaihe: otteen ottamisesta maalimiehen pysähtymiseen
- Ylimenovaihe: maalimiehen pysähtymisestä irrottamiseen/käskyyn
- Irrotusvaihe: irrotuskäskystä fyysiseen irrottamiseen
- Vartiointivaihe: irrottamisesta liikkeen päättämiseen/uudelleenhyökkäykseen

Otekäyttäytyminen

- Voimakas ote: otteen tehokkuus, dominointi
 - Rauhallinen ote: aktiivinen käyttäytyminen
 - Täysi ote
-
- Paossa tehokas maalimiehen paon estäminen!

Tarkennukset

- Risteily päättyy, kun koira ylittää "piilolinjan"
- Vartiointi ja haukkuminen arvosteltava erillisinä, tärkeämpi vartiointi ensin ja sitten haukkuminen
- Pako:
 - Koira aloittaa hyökkäyksen ilman ohjaajan käskyä: vähennetään yksi arvosana
 - koira "hyökkää" ilman käskyä/tuomarin lupaa
 - muttei pure IGP1 – 19, IGP2 – 14, IGP3 – 9
 - Ja puree: hylkäys
 - Koira siirtyy viivan yli: asentoa ei korjata, mutta virhe huomioidaan arvostelussa
- Kuljetukset: vartioi maalimiestä tarkkaavaisesti / dominointi

Arvosanat

- Erinomainen:
 - poikkeukselliset luonneominaisuudet
 - ja erinomainen koulutustaso
- Erittäin hyvä:
 - vähintään yli keskitason luonneominaisuudet,
 - mutta pieniä rajoitteita ominaisuuksissa tai koulutustasossa
- Hyvä:
 - vähintään normaalit luonneominaisuudet
 - ja koulutustaso
- Tyydyttävä:
 - Vähintään omaa vielä riittävät luonneominaisuudet
 - Mutta osoittaa selviä puutteita luonneominaisuuksissa tai koulutustasossa
- Puutteellinen:
 - ei täytä vaatimuksia luonneominaisuuksien tai koulutustasossa